

REZUMATUL**activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2023****Proiectul „Calitatea actului de justiție și respectarea drepturilor persoanei în Republica Moldova: cercetări interdisciplinare în contextul implementării acordului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană” din cadrul Programului de Stat (2020-2023) Cifrul proiectului 20.80009.1606.05**

Rezultatele științifice din cadrul proiectului din anul de referință 2023 sunt realizate în contextul cercetării tematicilor individuale, determinând formularea unor valoroase teze științifice cu caracter teoretico-normativ și aplicativ privind: - factorii de care depinde calitatea justiției în Republica Moldova; - carențele care afectează actul justiției și necesită soluții de remediere; - impactul negativ al carențelor actului de justiție asupra drepturilor omului și a valorilor statului de drept; - nivelul de conștiință și cultură juridică și de respectare a drepturilor omului în cadrul autorității judecătorești, care actualmente necesită o consolidare substanțială; - imunitățile juridice și răspunderea procurorilor și judecătorilor ca factori de asigurare a calității actului justiției etc.

Cercetările științifice din cadrul proiectului reliefează că desăvârșirea actului de justiție – este una din condițiile cardinale de dezvoltare a țării și de ameliorare a tensiunilor sociale. Aceasta este o problemă cheie, a cărei soluție depinde de progresul în alte domenii, în primul rând în economie. Fără un sistem judiciar eficient, rezultatele schimbărilor din alte domenii ale statului și ale vieții publice pot fi ne semnificative. Doar un sistem de justiție care funcționează eficient poate oferi părții active a populației, implicit a investitorilor străini încredere că investițiile lor în economia națională sunt justificate și sigure.

Însă, îmbunătățirea calității justiției, fără a îmbunătăți calitatea legislației care reglementează activitatea instanțelor judecătorești, a organului procuraturii, subsecvent a Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor este imposibilă.

Cercetările științifice din cadrul proiectului mai evidențiază faptul că în ultimul deceniu justiția în Republica Moldova a fost grav afectată de corupție. Actualmente, însă, după demararea procedurii de evaluare externă - preveting și veting, situația la acest capitol relativ s-a îmbunătățit. Or, în societate nu se mai reclamă atât de des fenomenul corupției în sistemul judecătoresc.

Cele mai importante activități și rezultate științifice realizate în contextul cercetării tematicii proiectului din Programul de Stat care au fost obținute în anul de referință 2023 includ publicarea a **180** lucrări științifice, științifico-metodice și didactice în culegeri de studii științifice de specialitate, reviste științifice de profil din țară și din străinătate, în culegeri de materiale prezentate în cadrul unor conferințe științifice naționale și internaționale, inclusiv 3 monografii, 3 manuale și 10 lucrări științifico-metodice și didactice.

La capitolul diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere) – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor evidențiem că în total au fost înregistrate circa 87 de prezentări sub formă de rapoarte, comunicării și intervenții la diferite manifestări științifice din țară și de peste hotare.

În perspectivă, se preconizează continuarea de către membrii proiectului, fie și la nivel individual, or în cadrul altor proiecte sau subproiecte de finanțare instituțională or în cadrul programelor de stat a cercetării problematice calității actului de justiție în Republica Moldova și respectării drepturilor persoanei deja în contextul statutului ei de țară candidat la Uniunea Europeană.

Publicarea studiilor tematice juridice în diverse forme urmărind promovarea unor soluții științifice argumentate de natură să contribuie la reformarea sistemului de drept, la general, și judiciar, în particular, și sporirea calității actului de justiție în Republica Moldova, publicații care vor justifica temeinic realizarea d pe deplin a proiectului de cercetare.

SUMMARY OF THE ACTIVITY AND RESULTS OBTAINED IN THE PROJECT

The scientific results of the project from the reference year 2023 are carried out in the context of the research of individual themes, determining the formulation of valuable scientific theses of a theoretical-normative and applicative character regarding: - the factors on which the quality of justice in the Republic of Moldova depends; - deficiencies that affect the act of justice and require remedial solutions; - the negative impact of the deficiencies of the justice act on human rights and the values of the rule of law; - the level of awareness and legal culture and respect for human rights within the judicial authority, which currently requires substantial strengthening; - legal immunities and liability of prosecutors and judges as factors ensuring the quality of the judicial act, etc.

The scientific research within the project highlights that the completion of the act of justice - is one of the cardinal conditions for the development of the country and the relief of social tensions. This is a key problem, the solution of which depends on progress in other areas, primarily in the economy. Without an effective judicial system, the results of changes in other areas of the state and public life may be insignificant. Only an efficiently functioning justice system can give the active part of the population, implicitly foreign investors, confidence that their investments in the national economy are justified and safe.

However, improving the quality of justice, without improving the quality of the legislation that regulates the activity of the courts, the prosecutor's office, subsequently the Superior Council of Magistrates and the Superior Council of Prosecutors is impossible.

The scientific research within the project also highlights the fact that in the last decade justice in the Republic of Moldova has been seriously affected by corruption. Currently, however, after the start of the external evaluation procedure - pre-vetting and vetting, the situation in this chapter has relatively improved. In society, the phenomenon of corruption in the judicial system is no longer complained of so often.

The most important activities and scientific results achieved in the context of the research of the project from the State Program that were obtained in the reference year 2023 include the publication of 180 scientific, scientific-methodical and didactic works in collections of specialized scientific studies, specialized scientific journals from the country and abroad, in collections of materials presented at national and international scientific conferences, as well as in 3 monographs, 3 books and 10 scientific-methodical and didactic works.

In the chapter on the dissemination of the results obtained in the project in the form of presentations at scientific forums (communications, posters) - for the cases when they were not published in the conference materials, we highlight that in total over 87 presentations were recorded in the form of reports, communications and interventions at different scientific events in the country and abroad.

In the future, it is expected that the members of the project will continue to research the issue of the quality of the judicial act in the Republic of Moldova and respecting the right of the person already in the context of other projects or sub-projects of institutional funding or within the state programs its status as a candidate country for the European Union.

The publication of legal thematic studies in various forms aiming at the promotion of scientifically argued solutions likely to contribute to the reform of the legal system, in general, and the judiciary, in particular, and increasing the quality of the judicial act in the Republic of Moldova, publications that will thoroughly justify the achievement of the research project.

Conducătorul de proiect

GUSNIR Văteriu doctor habilitat în drept,
profesor universitar

Data: 28 decembrie 2023

